

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
NICHOLAS EMILIOU
prednesené 8. februára 2024¹

Vec C-425/22

MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.
proti
Mercedes-Benz Group AG

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti – Žaloba o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže – Škoda, ktorú utrpeli dcérske spoločnosti – Miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti – Sídlo materskej spoločnosti – Hospodárska jednotka“

I. Úvod

1. Európska komisia v roku 2016 prijala rozhodnutie, v ktorom dospela k záveru, že viaceré podniky – vrátane spoločnosti Mercedes-Benz Group AG (ďalej len „žalovaná“) – zosúladením hrubých katalógových cien stredne ťažkých nákladných vozidiel a ťažkých nákladných vozidiel porušili zákaz stanovený okrem iného v článku 101 ZFEÚ². Toto rozhodnutie viedlo k radu žalôb o náhradu škody, pričom z niektorých z nich vyplynuli návrhy na začatie prejudiciálneho konania, v ktorých sa od Súdneho dvora žiadalo, aby objasnil správny výklad noriem právomoci stanovených v nariadení (EÚ) č. 1215/2012³, a to s cieľom zistiť, na ktoré súdy by bolo možné podať takéto žaloby.⁴

2. Prejednávaný návrh vychádza z podobného kontextu a žiada sa v ňom o výklad daného nariadenia v súvislosti s otázkou, či sa materská spoločnosť v podstate môže opierať o pojem *hospodárska jednotka* používaný v rámci práva hospodárskej súťaže s cieľom založiť právomoc súdov v mieste, kde má sídlo, na konanie a rozhodnutie o jej nároku na náhradu škody utrpenej jej dcérskymi spoločnosťami.

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Rozhodnutie z 19. júla 2016 týkajúce sa konania podľa článku 101 [ZFEÚ] a článku 53 Dohody o EHP (Vec AT.39824 – Nákladné vozidlá) [C(2016) 4673 final] (Ú. v. EÚ C 108, 2017, s. 6, ďalej len „rozhodnutie Komisie“).

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

⁴ Rozsudky z 15. júla 2021, Volvo a i. (C-30/20, EU:C:2021:604, ďalej len „rozsudok Volvo“), a z 29. júla 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, ďalej len „rozsudok Tibor-Trans“).

3. Konkrétnejšie ide o to, že spoločnosť MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (ďalej len „žalobkyňa“), usadená v Maďarsku, má ovládajúci podiel v spoločnostiach patriacich do skupiny MOL, ktoré sú usadené v rôznych členských štátoch. Tieto dcérske spoločnosti od žalovanej nepriamo nadobudli nákladné vozidlá za ceny, ktoré boli údajne skreslené v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže, ktoré sa konštatovalo vo vyššie uvedenom rozhodnutí Komisie. Žalobkyňa sa v konaní vo veci samej domáha, aby maďarské súdy uložili žalovanej so sídlom v Nemecku povinnosť poskytnúť náhradu za rozdiel zaplatený navyše v dôsledku porušenia pravidiel hospodárskej súťaže.

4. Určenie právomoci sa podľa nariadenia č. 1215/2012 riadi všeobecnou normou bydliska *žalovaného*.⁵ Z tejto normy existuje viacero výnimiek vrátane tej, ktorá je uplatniteľná na žaloby vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti (ako je tá, ktorá je predmetom veci samej) a podľa ktorej možno právomoc priznať okrem iného aj súdom v mieste, kde vznikla údajná škoda.⁶

5. Prvostupňový aj druhostupňový súd konštatoval, že danú normu osobitnej právomoci však v konaní vo veci samej nemožno uplatniť a že maďarské súdy teda nemajú medzinárodnú právomoc konať a rozhodnúť o nároku žalobkyne. Dôvodom bolo v skratke to, že dotknuté nákladné vozidlá neboli nadobudnuté žalobkyňou, ale jej dcérskymi spoločnosťami (ktoré boli v skutočnosti subjektmi, ktoré utrpeli škodu v podobe umelo zvýšených cien). Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko) teraz za týchto okolností žiada o objasnenie toho, či možno takúto právomoc založiť na skutočnosti, že sídlo žalobkyne sa nachádza v Maďarsku. Takisto sa pýta, či je pre toto posúdenie relevantná skutočnosť, že niektoré dotknuté dcérske spoločnosti ešte v čase nadobudnutia daných nákladných vozidiel neboli súčasťou skupiny žalobkyne.

6. Otázka vnútroštátneho súdu zrejme vychádza z tvrdenia žalobkyne, že jej sídlo je miestom, kde v konečnom dôsledku došlo ku škode, pretože žalobkyňa a dotknuté dcérske spoločnosti patria do rovnakej *hospodárskej jednotky*.

7. Ako podrobnejšie vysvetlím v týchto návrhoch, tento pojem bol vytvorený v rámci práva hospodárskej súťaže a uplatňuje sa okrem iného s cieľom zlepšiť jeho presadzovanie. Odkazuje sa naň najmä na účel toho, aby sa žalovanému *pripísala zodpovednosť* za porušenie, ktorého sa v skutočnosti dopustila iná (právnická) osoba, za predpokladu, že obe spoločnosti sú súčasťou rovnakej hospodárskej jednotky. V tejto súvislosti je teda ústrednou otázkou, ktorá vzniká v prejednávanej veci, otázka, či sa na daný pojem možno odvolať aj s cieľom *založiť právomoc* vo vzťahu k nároku na náhradu škody bez ohľadu na to, či žalobkyňa je (právnickou) osobou, ktorá prvotne utrpela predmetnú škodu.

II. Právny rámec

8. Odôvodnenie 15 nariadenia č. 1215/2012 uvádza, že „normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného...“.

⁵ Článok 4 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012 stanovuje, že „ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu“.

⁶ Článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 stanovuje, že osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte „vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok“. Pozri tiež napríklad rozsudok Volvo (bod 29).

9. Podľa odôvodnenia 16 nariadenia č. 1215/2012 platí, že „okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho riadneho výkonu súdnictva. Existencia takejto úzkej väzby by mala zaručiť právnu istotu a vylúčiť, že osoba by bola žalovaná na súde členského štátu, s čím [ktorý – *neoficiálny preklad*] nemohla rozumne predvídať...“.

10. Kapitola II nariadenia č. 1215/2012 obsahuje normy právomoci. V oddiele 1 tejto kapitoly sa stanovujú všeobecné ustanovenia vrátane článku 4 ods. 1, ktorý uvádza, že „ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu“.

11. Podľa článku 5 ods. 1, ktorý je súčasťou rovnakého oddielu, platí: „Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe kritérií upravených v oddieloch 2 až 7 [kapitoly II].“

12. Kapitola II oddiel 2 nariadenia č. 1215/2012 sa týka „osobitnej právomoci“. Zahŕňa okrem iného článok 7 bod 2, podľa ktorého osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte „vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok“.

III. Skutkový stav, vnútroštátne konanie a prejudiciálne otázky

13. Komisia vo svojom rozhodnutí z 19. júla 2016 konštatovala, že žalovaná, ktorá má sídlo v Nemecku, sa spolu s ďalšími spoločnosťami od 17. januára 1997 do 18. januára 2011 podieľala na karteli, pričom dochádzalo k zosúladieniu hrubých katalógových cien stredne ťažkých nákladných vozidiel a ťažkých nákladných vozidiel v Európskom hospodárskom priestore (ďalej len „EHP“), čo predstavovalo trvajúce porušovanie zákazu stanoveného v článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore.⁷ Komisia dospela k záveru, že porušenie sa vzťahovalo na celý EHP.

14. Žalobkyňa je spoločnosťou so sídlom v Maďarsku. Má ovládajúci podiel v spoločnostiach patriacich do skupiny MOL. Je väčšinovým akcionárom alebo má inú výlučnú riadiacu právomoc vo viacerých spoločnostiach, ako sú MOLTRANS so sídlom v Maďarsku, INA so sídlom v Chorvátsku, Panta a Nelsa so sídlom v Taliansku, ROTH so sídlom v Rakúsku a SLOVNAFT so sídlom na Slovensku. Počas obdobia porušovania identifikovaného v rozhodnutí Komisie tieto dcérske spoločnosti vo viacerých členských štátoch od žalovanej nepriamo nadobudli – buď do svojho vlastníctva, alebo na základe finančného lízingu – 71 nákladných vozidiel.

15. Žalobkyňa sa na Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) (ďalej len „prvostupňový súd“) domáhala, aby sa žalovanej uložila povinnosť zaplatiť 530 851 eur spolu s úrokmi a výdavkami, pričom tvrdila, že to je suma, ktorú jej dcérske spoločnosti zaplatili navyše v dôsledku protisúťažného správania, ktoré sa konštatovalo v rozhodnutí Komisie. S odvolaním sa na pojem „hospodárska jednotka“ si uplatňovala nároky dcérskych spoločností na náhradu škody voči žalovanej. Na tento účel sa usilovala založiť právomoc maďarských súdov podľa článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, pričom tvrdila, že jej sídlo ako centrum hospodárskych a finančných záujmov skupiny je miestom, kde v konečnom dôsledku došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti, v zmysle daného ustanovenia.

⁷ Podotýkam, že toto rozhodnutie bolo určené okrem iného spoločnosti Daimler AG, čo je zrejme názov, pod ktorým bola žalovaná známa v minulosti, ako v podstate poznamenala žalobkyňa.

16. Žalovaná vznesla námietku nedostatku právomoci maďarských súdov.

17. Prvostupňový súd danej námietke vyhovel a podotkol, že norma osobitnej právomoci podľa článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 sa má vykladať reštriktívne, pričom sa môže uplatniť len v prípade, že existuje osobitne úzka väzba medzi súdom, na ktorý bola žaloba podaná, a predmetom sporu. Konštatoval, že umelo zvýšené ceny nezaplatila žalobkyňa, ale jej dcérske spoločnosti (ktoré boli teda poškodené predmetným narušením hospodárskej súťaže). Škoda utrpená žalobkyňou bola naopak čisto finančná, čo neumožňuje, aby sa jej sídlo považovalo za miesto, kde vznikla škoda, v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, a nemôže to viesť k založeniu právomoci maďarského súdu.

18. Fővárosi Ítéltábla (Odvolací súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) (ďalej len „druhostupňový súd“) toto stanovisko v odvolacom konaní uznesením potvrdil. Daný súd uviedol, že podľa judikatúry Súdneho dvora sa teória hospodárskej jednotky uplatňuje len na účely určenia zodpovednosti za porušenie práva hospodárskej súťaže a že v podstate sa neuplatňuje na poškodeného na účel určenia právomoci. S odkazom na rozsudok Súdneho dvora CDC Hydrogen Peroxide⁸ dodal, že právomoc podľa článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 sa má určiť na základe sídla spoločnosti, ktorá utrpela stratu, a nie sídla jej materskej spoločnosti.

19. Žalobkyňa podala kasačný opravný prostriedok na Kúria (Najvyšší súd), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Navrhla, aby sa toto uznesenie druhostupňového súdu zrušilo a vec sa vrátila súdom, ktoré o nej predtým rozhodovali, na ďalšie konanie. V podstate tvrdila, že teória hospodárskej jednotky je na účely založenia právomoci v tomto kontexte relevantná a že ako jediná vedúca spoločnosť skupiny je priamo dotknutá ziskovým alebo stratovým fungovaním spoločností v skupine.

20. Žalovaná vo svojom vyjadrení uviedla, že žalobkyňa nenadobudla žiadne z nákladných vozidiel dotknutých kartelom, a tak neutrpela nijakú škodu. Okrem toho tvrdila, že teória hospodárskej jednotky sa pri určovaní právomoci neuplatňuje a že judikatúra Súdneho dvora takýto prístup nepodporuje.

21. Za týchto okolností Kúria (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Ak materská spoločnosť podá žalobu o náhradu škody spôsobenej protisúťažným správaním inej spoločnosti s cieľom získať náhradu škody, ktorá týmto správaním vznikla výlučne jej dcérskym spoločnostiam, určí sa právomoc podľa sídla materskej spoločnosti ako miesta, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti, v zmysle článku 7 bodu 2 [nariadenia č. 1215/2012]?

2. Je na účely uplatňovania článku 7 bodu 2 [nariadenia č. 1215/2012] dôležitá skutočnosť, že v čase, keď došlo k jednotlivým nadobudnutiam, ktoré sú predmetom sporu, nie všetky dcérske spoločnosti patrili ku skupine spoločností materskej spoločnosti?“

22. Písomné pripomienky predložili žalobkyňa, žalovaná, česká vláda a Komisia.

⁸ Rozsudok z 21. mája 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, ďalej len „rozsudok CDC Hydrogen Peroxide“).

IV. Analýza

23. Vnútroštátny súd sa vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania najprv pýta, či v prípade, že materská spoločnosť podá žalobu o náhradu škody, ktorá vznikla výlučne jej dcérskym spoločnostiam v dôsledku kolúznej dohody o stanovení a zvýšení cien (čím došlo k porušeniu článku 101 ZFEÚ)⁹, možno právomoc súdu založiť na skutočnosti, že sídlo materskej spoločnosti je miestom, kde „došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá [nárok z mimozmluvnej zodpovednosti]“, v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012. Po druhé sa tento súd takisto pýta, či má na odpoveď na danú otázku vplyv skutočnosť, že v čase, keď dcérske spoločnosti nadobudli dotknutý tovar, niektoré z nich ešte neboli súčasťou skupiny žalobkyne.

24. Predtým, ako sa budem zaoberať týmito otázkami (časť C), uvediem úvodné pripomienky k predmetnej norme osobitnej právomoci, najmä k povahe škody, ktorá môže viesť k jej uplatneniu (časť A). Takisto pripomeniem objasnenie Súdneho dvora v súvislosti s kritériami väzby, ktoré určujú, na ktorý súd sa má podať žaloba v špecifickom kontexte žalôb o náhradu škody spôsobenej porušením článku 101 ZFEÚ (ako je žaloba prejednávaná na vnútroštátnom súde) (časť B).

A. Predmetná norma právomoci a povaha škody

25. V právnom rámci Únie sa otázka, ktorý súd má medzinárodnú právomoc prejednať vec s cezhraničným prvkom, rieši v súlade s normami stanovenými v nariadení č. 1215/2012. Ako som už stručne spomenul, všeobecnou normou podľa tohto nariadenia je norma bydliska žalovaného.¹⁰

26. Z tejto normy existuje viacero výnimiek vo forme noriem osobitnej a výlučnej právomoci, ktoré opisujú situácie, v ktorých sa žalovaný môže alebo musí žalovať na súdoch iného členského štátu.

27. Prejednávaná vec sa týka jednej z noriem osobitnej právomoci, konkrétne tej, ktorá sa stanovuje v článku 7 bode 2 nariadenia č. 1215/2012 a ktorá priznáva (alternatívnu, voliteľnú) právomoc vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti „súdo[m] podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá takýto nárok“.

28. Súdny dvor, počínajúc rozsudkom Bier a pokračujúc v následnej judikatúre, vykladal pojem „miest[o], kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá [nárok z mimozmluvnej zodpovednosti]“ v tom zmysle, že zahŕňa dve kategórie: po prvé miesto príslušnej príčinnej udalosti (miesto, kde

⁹ Treba podotknúť, že článok 101 ods. 1 ZFEÚ zakazuje ako nezlučiteľné s vnútorným trhom okrem iného dohody medzi podnikmi, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2023, International Skating Union/Komisia (C-124/21 P, EU:C:2023:1012, bod 97).

¹⁰ Pozri poznámku pod čiarou 5 vyššie a odôvodnenie 15 nariadenia č. 1215/2012.

nastala udalosť, ktorá viedla ku škode) a po druhé miesto, kde vznikla škoda (miesto, kde sa škoda prejavila).¹¹ Žalovaného teda podľa článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 možno žalovať na súde v ktoromkoľvek z týchto miest v závislosti od toho, ktorý si žalobca vyberie.¹²

29. Táto norma právomoci je založená na existencii osobitne úzkej väzby medzi sporom a súdom, ktorý o ňom bude konať a rozhodovať, „najmä z dôvodov blízkosti sporu a jednoduchšieho vykonávania dôkazov“¹³, a to vzhľadom na dôležitosť preukázania príčinnej súvislosti medzi údajnou škodou a jej príčinou v prípade žalôb vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti.¹⁴

30. Táto norma zároveň predstavuje výnimku zo všeobecnej normy, podľa ktorej sa má právomoc zakladať na bydlisku žalovaného. Musí sa teda vykladať reštriktívne.¹⁵

31. V tejto súvislosti z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že hoci pojem „miest[o], kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá [nárok z mimozmluvnej zodpovednosti]“ môže zahŕňať aj miesto, kde mala udalosť, ktorá zakladá nárok z mimozmluvnej zodpovednosti (príčinná udalosť), konkrétne následky (pozri bod 28 vyššie), neumožňuje to založiť právomoc súdu výlučne na tom, že poškodený v čase, keď sa nachádza v obvode daného súdu, pocíti *škodlivé následky* udalosti, ktorá už spôsobila škodu na inom mieste.¹⁶

32. Vzhľadom na to, že takéto škodlivé následky budú v konečnom dôsledku nevyhnutne pocítené v bydlisku žalobcu, by totiž opačné riešenie bolo v rozpore s požiadavkou úzkej väzby medzi súdom, na ktorý sa podáva žaloba, a predmetom sporu, lebo neexistuje žiadny inherentný dôvod, pre ktorý by sa malo predpokladať, že bydlisko žalobcu je samo osebe najvhodnejším miestom z hľadiska uľahčenia súdneho konania, pretože by tam boli ľahko dostupné dôkazy, pokiaľ ide o existenciu a rozsah škody. V mnohých prípadoch by to navyše žalobcovi umožnilo žalovať žalovaného na súdoch v mieste svojho bydliska, čím by sa prakticky podľa ľubovôle zvrátila všeobecná norma bydliska žalovaného.¹⁷

¹¹ Rozsudok z 30. novembra 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, ďalej len „rozsudok Bier“). Jednotlivé časti „vzorca Bier“ sa vo všeobecnosti uvádzajú v opačnom poradí, ale na účely týchto návrhov je vhodnejšie uvádzať ich v poradí, ktoré používam. Rozsudok Bier sa týkal rovnocennej normy v Dohovore z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EŠ L 304, 1978, s. 36), ktorý neskôr nahradilo nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EŠ L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42). Podľa ustálenej judikatúry platí, že „v rozsahu, v akom [nariadenie č. 1215/2012] zrušuje a nahrádza nariadenie č. 44/2001, ktoré nahradilo Bruselský dohovor z roku 1968, platí výklad poskytnutý Súdny dvorom vo vzťahu k ustanoveniam týchto posledných uvedených právnych predpisov rovnako aj vo vzťahu k nariadeniu č. 1215/2012, pretože tieto ustanovenia možno kvalifikovať ako „rovnocenné“. Pozri napríklad rozsudok z 10. marca 2022, BMA Nederland (C-498/20, EU:C:2022:173, ďalej len „rozsudok BMA Nederland“, bod 27 a citovaná judikatúra).

¹² Pozri napríklad rozsudky CDC Hydrogen Peroxide (bod 38); Volvo (bod 29), alebo rozsudok zo 6. októbra 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, ďalej len „rozsudok Sumal“, bod 65).

¹³ Rozsudok BMA Nederland (bod 30 a citovaná judikatúra).

¹⁴ Ako Súdny dvor vysvetlil v rozsudku Bier (bod 17 v spojení s bodmi 15 a 16).

¹⁵ Pozri napríklad rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (bod 37 a citovaná judikatúra), alebo rozsudok z 5. júla 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, ďalej len „rozsudok FlyLAL“, bod 26 a citovaná judikatúra).

¹⁶ Pozri rozsudky z 19. septembra 1995, Marinari (C-364/93, EU:C:1995:289, body 14 a 15); z 10. júna 2004, Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, body 19 až 21), alebo rozsudok Tibor-Trans (body 28 a 29 a citovaná judikatúra).

¹⁷ „Takéto priznanie právomoci je naopak opodstatnené, pokiaľ je bydlisko žalobcu skutočne miestom, kde došlo k príčinnej udalosti, alebo miestom, kde vznikla škoda“. Rozsudok z 12. septembra 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701, bod 25 a citovaná judikatúra). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

33. Súdny dvor z rovnakých dôvodov (ktoré v podstate vyžadujú, aby bol súdom, na ktorý sa podá žaloba podľa článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, súd v mieste počiatocnej škody) konštatoval, že pojem „miest[o], kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá... nárok [z mimozmluvnej zodpovednosti]“ v zmysle daného ustanovenia sa nevzťahuje na miesto, kde sú dotknuté aktíva *nepriameho poškodeného*.¹⁸

34. Súdny dvor k tomuto záveru dospel vo veci, v ktorej dve francúzske spoločnosti so sídlom v Paríži (Francúzsko) založili dcérske spoločnosti v Nemecku s cieľom realizovať developerský projekt. Nemecké banky im však zrušili financovanie, čo viedlo k tomu, že tieto dcérske spoločnosti sa stali platobne neschopnými. Francúzske materské spoločnosti sa pokúsili žalovať nemecké banky v Paríži, pričom tvrdili, že práve tam utrpeli výslednú finančnú stratu.

35. Odpoveď Súdneho dvora v danom rozsudku je podľa môjho názoru v prejednávanej veci priamo relevantná. Podobne ako v prípade skutkových okolností, o ktoré išlo v rozsudku Dumez, zo spisu vyplýva, že škoda, ktorú žalobkyňa uvádza, sa jej nedotkla *priamo*, ale pôvodne ju utrpeli jej dcérske spoločnosti a žalobkyňa sa mohla dotknúť iba „sprostredkované“¹⁹. Je totiž nesporné, že žalobkyňa od žalovanej (priamo ani nepriamo) žiadne nákladné vozidlá nenadobudla ani nevstúpila do práv dotknutých dcérskych spoločnosti, či už na základe postúpenia relevantných nárokov, alebo iným spôsobom.²⁰

36. Je pravda, ako podotýka žalobkyňa, že Súdny dvor v rozsudku Tibor-Trans (ktorý sa týkal rovnakého kolúzneho správania, ako je to, ktoré sa konštatovalo v rozhodnutí Komisie, o ktoré ide v prejednávanej veci) danú vec odlišil od scenára v rozsudku Dumez. Skutkové okolnosti v rozsudku Tibor-Trans boli špecifické tým, že žalobkyňa v danej veci, ktorá bola konečným používateľom nákladných vozidiel, nákladné vozidlá nenadobudla priamo od žalovanej, ale prostredníctvom dodávateľa. To však Súdnemu dvoru nebránilo v konštatovaní, že nárok danej žalobkyne v danej veci sa týkal *priamej* škody, pretože sa zistilo, že daná škoda je bezprostredným dôsledkom porušenia článku 101 ZFEÚ, keďže dodávateľia preniesli zvýšenie ceny vyplývajúce z kolúznej dohody na túto žalobkyňu.²¹

37. Takéto prenášanie môže nastať v dodávateľskom reťazci, keď údajný poškodený nadobudne tovary (alebo služby), ktoré sú predmetom kartelu.²² To, že by k takémuto prenášaní došlo, sa však vo veci samej netvrdí. Žalobkyňa namiesto toho zrejme prezentuje počiatocnú škodu, ktorú utrpeli jej dcérske spoločnosti, ako svoju vlastnú.

38. Z týchto úvah vyplýva, ako sa už podotklo, že žalobkyňa vystupuje ako *nepriama* poškodená. Požaduje náhradu za stratu, ktorá sa už, a predovšetkým, dotkla inej právnickej osoby. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd svojou prvou otázkou podľa môjho chápania pýta, či je napriek uvedenej skutočnosti možné založiť právomoc na kritériu väzby, ktorým je sídlo žalobkyne, vzhľadom na to, že žalobkyňa a dotknuté dcérske spoločnosti tvoria hospodársku jednotku.

¹⁸ Rozsudok z 11. januára 1990, Dumez France a Tracoba (C-220/88, EU:C:1990:8, ďalej len „rozsudok Dumez“, body 20 a 22).

¹⁹ Výraz použitý v návrhoch, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci Dumez France a Tracoba (C-220/88, EU:C:1989:595, napríklad bod 14 alebo body 31 až 47). Pozri rozsudok BMA Nederland (bod 35), kde sa rozsudok Dumez uplatnil analogicky, alebo rozsudok Tibor-Trans (body 29 až 31), a rozsudok z 9. júla 2020, Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:534, body 27 až 31), kde boli situácie, ktoré boli predmetom daných vecí, odlišné od situácie, o ktorú išlo v rozsudku Dumez.

²⁰ Pozri tiež opis v bode 14 vyššie. Pripomínam, že prvá otázka sa týka škody, ktorú utrpeli *vylučne* dcérske spoločnosti žalobkyne. Ako podotýka česká vláda, žalobkyňa sa v podstate nedomáha náhrady škody v pozícii akcionára dotknutých dcérskych spoločností (ani z iného dôvodu) a jej nárok teda podľa môjho chápania zodpovedá nárokom, ktoré by mohli predložiť dotknuté dcérske spoločnosti.

²¹ Rozsudok Tibor-Trans (body 12 až 15 a 29 až 31).

²² Pozri tiež odôvodnenie 41 a článok 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie (Ú. v. EÚ L 349, 2014, s. 1).

39. Predtým, ako sa budem danou otázkou zaoberať, je potrebné vysvetliť, prečo sa vôbec žalobkyňa odvoláva na svoje sídlo ako na uplatniteľné kritérium väzby. To si zasa vyžaduje, aby som vysvetlil, ktoré kritériá väzby Súdny dvor určil ako relevantné na účely uplatňovania predmetnej normy právomoci v špecifickom kontexte žalôb o náhradu škody spôsobenej porušením článku 101 ZFEÚ.

B. Kritériá väzby v kontexte nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením článku 101 ZFEÚ

40. V tejto časti sa budem najprv zaoberať relevantnou judikatúrou Súdneho dvora (časť 1) a potom žiadosťou Komisie, aby Súdny dvor objasnil konkrétny aspekt tejto judikatúry (časť 2).

1. Relevantná judikatúra

41. Ak sa vrátim k dvom kategóriám miest, ktoré môžu predstavovať „miest[o], kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá... nárok [z mimozmluvnej zodpovednosti]“ v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, ako sa opisujú v bode 28 vyššie, Súdny dvor konštatoval, že súdom s právomocou na základe *prvej kategórie* (príčinná udalosť, ktorá viedla ku strate) je v podstate súd podľa miesta, kde s konečnou platnosťou vznikol kartel.²³

42. Pokiaľ ide o *druhú* kategóriu, konkrétne miesto, kde vznikla (prejavila sa) škoda, pravidlo, ktorým sa riadi, je zložitejšie.

43. Súdny dvor najprv v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide rozhodol, že týmto miestom je *sídlo* poškodeného. Tento prístup odôvodnil poukázaním na to, že príslušné posúdenie závisí od skutočností vlastných situácii žalobcu (údajného poškodeného).²⁴

44. Toto riešenie sa stretlo s istou kritikou. Po prvé sa poukazovalo na skutočnosť, že Súdny dvor zrejme prijal miesto finančnej škody ako platné kritérium väzby.²⁵ Po druhé sa podotklo, že kritérium väzby, ktorým je sídlo poškodeného, nemusí byť v súlade s požiadavkou blízkosti súdu, na ktorý sa podáva žaloba, a predmetu sporu. Poukázalo sa predovšetkým na to, že hoci nemožno vylúčiť, že v sídle poškodeného môžu byť k dispozícii isté dôkazy, škoda utrpená v danom kontexte sa bude zvyčajne konštatovať na základe porovnania kartelových cien s hypotetickými trhovými cenami, ktoré možno vo všeobecnosti určiť na základe hospodárskych údajov týkajúcich sa dotknutého trhu.²⁶

²³ Rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (body 44 a 56), alebo rozsudok flyLAL (bod 49). Keď takéto miesto nemožno identifikovať, ale keď „prijatie osobitnej dohody v rámci dohôd, ktoré spoločne tvoria predmetný nedovolený kartel, bolo samo osebe príčinnou udalosťou v podobe škody údajne spôsobenej kupujúcemu“, „súd, v mieste príslušnosti ktorého bola uzavretá predmetná dohoda, [by] mal právomoc rozhodnúť o škode takto spôsobenej uvedenému kupujúcemu“. Rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (bod 46).

²⁴ Rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (body 52 a 53).

²⁵ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:136, ďalej len „návrhy vo veci flyLAL“, bod 75) a v ktorých vyjadruje „veľké výhrady k tomuto konkrétnemu aspektu v rozsudku CDC“, a zastáva názor, že „je možné, že Súdny dvor bude v budúcnosti v určitom štádiu vyzvaný, aby sa zaoberal touto otázkou z iného pohľadu“. Pozri tiež poznámku pod čiarou 44 v uvedených návrhoch.

²⁶ Pozri WURMNEST, W.: International jurisdiction in competition damages cases under the Brussels I Regulation: CDC Hydrogen Peroxide – Case C-352/13, Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA v. Akzo Nobel NV, Solvay SA/NV, Kemira Oyj, FMC Foret SA, Judgment of the Court (Fourth Chamber) of 21 May 2015, EU:C:2015:335. In: *Common Market Law Review*, roč. 53, Kluwer Law International, 2016, č. 1, s. 225 – 248, na s. 243; HARTLEY, T. C.: Jurisdiction in tort claims for non-physical harm under Brussels 2012, Article 7(2). In: *International and Comparative Law Quarterly*, roč. 67, č. 4, Cambridge University Press, 2018, s. 987 – 1003, na s. 996; NOURISSAT, C.: Action indemnitaire en droit de la concurrence: quand la Cour de justice instaure un nouveau forum actoris au bénéfice des victimes. In: *Procédures*, 2015, č. 7, s. 19 a 20.

45. Judikatúra Súdneho dvora sa v každom prípade vyvinula. Súdny dvor pri jej rozvíjaní zdôraznil väzbu medzi trhom dotknutým protisúťažným správaním a miestom, kde žalobcovia údajne utrpeli škodu. Tento vývoj podrobne analyzoval najmä generálny advokát Richard de la Tour vo svojich návrhoch vo veci Volvo.²⁷ Na účely prejednávanej veci postačuje podotknúť, že na jednej strane z rozsudku Tibor-Trans zrejme vyplývalo, že miestom, kde sa škoda prejaví, je trh dotknutý predmetným protisúťažným správaním (bez ďalšej špecifikácie).²⁸ Na druhej strane Súdny dvor v rozsudku Volvo (ktorý predstavuje najnovší relevantný vývoj) objasnil, že „miestom, kde vznikla škoda“, je v kontexte žaloby o náhradu škody vyplývajúcej z dohody o stanovení a zvýšení cien miesto *na dotknutom trhu*, kde bol *tovar*, ktorý je predmetom kartelu, *nadobudnutý*.²⁹ Týmto kritériom väzby sa teda zrejme identifikuje miesto na širšom území dotknutom predmetným narúšaním hospodárskej súťaže, kde podľa tvrdení žalobcu vznikla tomuto žalobcovi konkrétna škoda.³⁰

46. Súdny dvor zároveň v rovnakom rozsudku potvrdil pokračujúci význam sídla údajného poškodeného vo veciach, keď sa uskutočnili viaceré nadobudnutia na rôznych miestach.³¹ Podľa môjho názoru z toho vyplýva, že kritérium väzby, ktorým je sídlo poškodeného, sa má uplatniť subsidiárne, ak skutočnosť, že došlo k viacerým nadobudnutiam na rôznych miestach, neumožňuje určiť súd s právomocou na základe hlavného kritéria väzby, ktorým je (jedno) miesto nadobudnutia (nadobudnutí).³²

47. Komisia zastáva názor, že hoci sa miesto sídla môže nachádzať na dotknutom trhu (ako v situácii v rozsudku Volvo), existujúca judikatúra ponecháva priestor na pochybnosti v súvislosti s tým, či možno toto kritérium väzby uplatniť aj v prípade, že sa sídlo poškodeného nachádza mimo dotknutého trhu. Podľa jej názoru by to bolo v rozpore so zásadami blízkosti, predvídateľnosti súdu a súladu medzi súdom a rozhodným právom. Žiada preto Súdny dvor, aby využil túto príležitosť na vylúčenie takéhoto scenára a aby potvrdil, že hlavným kritériom väzby je, podľa môjho chápania jej argumentu, kritérium dotknutého trhu.

48. Touto otázkou sa budem zaoberať nižšie.

2. Sídlo údajného poškodeného a dotknutý trh

49. Po prvé, ako som už poznamenal, Súdny dvor v rozsudku Volvo objasnil, že dotknutý trh nevyhnutne nie je dostatočne konkrétnym kritériom väzby na založenie právomoci. Ak mala totiž kolúzna dohoda účinky na celom území Európskej únie, článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012 neumožňuje, aby sa žaloba o náhradu škody podala skrátka *kdekoľvek* v Únii.³³ Príslušný súd sa totiž musí určiť na základe konkrétnejšej väzby (predovšetkým miesta nadobudnutia).

²⁷ Návrhy vo veci Volvo a i. (C-30/20, EU:C:2021:322, ďalej len „návrhy vo veci Volvo“). Tento vývoj sa začal v rozsudku flyLAL (bod 40), pokračoval rozsudkom Tibor-Trans (bod 33) a rozsudkom z 24. novembra 2020, Wikingerhof (C-59/19, EU:C:2020:950 bod 37).

²⁸ Rozsudok Tibor-Trans (body 32 a 33), v ktorom sa odkazuje na rozsudok flyLAL, v ktorom však dotknutý trh zodpovedal litovskému trhu (a konkrétnejšie trhu s letmi z letiska a na letisko vo Vilniuse, rozsudok flyLAL, body 38 až 40). Pozri návrhy vo veci Volvo (body 77 a 78). Pozri tiež NUYTS, A: Droit international privé européen. In: *Journal de droit européen*, 2021, s. 74 – 95, na s. 80, bod 10.

²⁹ Rozsudok Volvo (body 39 až 40 a 43).

³⁰ Pokiaľ ide o rozlišovanie medzi všeobecnou škodou a konkrétnym pojmom škoda na účely určenia súdnej právomoci, pozri návrhy vo veci flyLAL (body 31 až 35).

³¹ Rozsudok Volvo (body 41 až 43).

³² Rozsudok Volvo (body 40 a 43).

³³ Pozri tiež návrhy vo veci flyLAL (body 54 a 55), v ktorých sa podotýka, že takýto výsledok sa zdá byť ťažko zlučiteľný so skutočnosťou, že predmetná norma právomoci sa má vykladať restriktívne.

50. Po druhé boli skutkové okolnosti v rozsudku Volvo také, že miesto nadobudnutí a sídlo poškodenej sa nenachádzali len v rovnakom členskom štáte, ale aj na rovnakom mieste v dotknutom členskom štáte. Sídlo poškodenej sa totiž nachádzalo v Córdobe (Španielsko), ktorá bola aj miestom, kde poškodená nadobudla nákladné vozidlá, ktoré boli predmetom kartelu. Ako navyše podotkol Súdny dvor, Španielsko (nevyhnutne) bolo súčasťou (širšieho) dotknutého trhu (ktorý zahŕňal celý EHP), ako sa vymedzuje v príslušnom rozhodnutí Komisie.³⁴

51. Inými slovami, oba druhy osobitných kritérií väzby (miesto nadobudnutia aj sídlo poškodenej) sa v každom prípade týkali rovnakého dotknutého trhu (a rovnakého miestneho a vnútroštátneho segmentu tohto trhu). V tejto súvislosti sa zdá (alebo by sa to tak aspoň mohlo vnímať), že rámcom záveru Súdneho dvora je východiskový predpoklad, že obe kategórie kritérií väzby sa posudzovali v danom skutkovom kontexte.³⁵

52. To ponecháva otvorenú otázku, či by bolo v odlišnom skutkovom kontexte, v ktorom sa sídlo žalobcu nachádza mimo dotknutého trhu³⁶ (a v ktorom daný trh nezahŕňa celé územie Európskej únie), možné dospieť k opačnému riešeniu.

53. *Prima facie* súhlasím s Komisiou, že ak by sa v prípade nároku na náhradu škody, ktorá údajne vyplýva z protisúťažného správania, mala založiť právomoc súdu *mimo* trhu dotknutého daným správaním, nebolo by to v súlade s vývojom uvedeným vyššie, v rámci ktorého Súdny dvor začal zdôrazňovať väzbu medzi dotknutým trhom a údajným miestom škody. Generálny advokát Bobek vo svojich návrhoch vo veci flyLAL v tom istom duchu považoval za „nemožné, aby na základe [predmetnej normy právomoci] a ‚miesta vzniku škody‘ bola právomoc rozhodovať daná súdom, ktoré sa nachádzajú mimo trhov dotknutých porušením“³⁷.

54. V reakcii na žiadosť Komisie však zastávam názor, že absolútne vylúčenie relevantnosti konkrétneho prvku pri neexistencii konkrétneho súboru skutkových okolností predstavuje citlivú otázku, ku ktorej by sa malo pristupovať opatrne, obzvlášť vzhľadom na najnovšiu judikatúru.

55. Scenár, ktorý chce Komisia vylúčiť, sa podľa môjho názoru po rozsudku Volvo môže vyskytnúť v prípade viacerých nadobudnutí uskutočnených na rôznych miestach v členskom štáte A žalobcom, ktorý má sídlo v členskom štáte B, ak sa členský štát B nachádza mimo trhu dotknutého príslušným protisúťažným správaním. Aby sa takémuto výsledku predišlo, uplatnenie riešenia, ku ktorému sa dospelo v rozsudku Volvo, by sa v takomto cezhraničnom kontexte muselo vylúčiť.³⁸

³⁴ Išlo opäť o rovnaké rozhodnutie, ako je rozhodnutie, ktoré je predmetom prejednávanej veci. Rozsudok Volvo (bod 31).

³⁵ Rozsudok Volvo (body 27 a 43).

³⁶ Ako sa podotýka aj v LUTZI, T.: Art. 7 Nr. 2 EuGVVO als Regelung der internationalen und örtlichen Zuständigkeit für Kartellschadensersatzklagen: zu EuGH, z 15. 7. 2021, Rs. C-30/20, RH./ AB Volvo u.a. In: *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2023, roč. 20, č. 1, s. 20 – 24, na s. 20.

³⁷ Návrhy vo veci flyLAL (bod 51). Ako sa však podotýka v daných návrhoch, daná vec sa týkala obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré malo „skôr vylučovaciu (strata predaja a znižovanie vplyvu na dotknutom trhu) ako vykorisťovaciu povahu (účtovanie nadhodnotených kartelových cien zákazníkom)“. Tamže, bod 76. Prejednávaná vec je odlišná, pretože sa týka scenára, ktorý sa uvádza ako druhý.

³⁸ Na účely prejednávanej veci nepovažujem za potrebné zaoberať sa otázkou, či je zachovanie kritéria väzby, ktorým je sídlo poškodeného, aj keď len subsidiárne, úplne presvedčivé. Mohlo by sa totiž zväziť aj analogické uplatnenie riešenia, ku ktorému sa dospelo v rozsudku z 3. mája 2007, Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262, body 40 až 42), v kontexte viacerých miest plnenia zmluvného záväzku (dodanie tovaru) v jednom členskom štáte. Súdny dvor v tomto kontexte dospel k záveru, že právomoc má súd v mieste hlavného plnenia, alebo ak také hlavné plnenie neexistuje, súd v mieste podľa výberu žalobcu (spomedzi príslušných miest plnenia). Pozri v tomto zmysle LEHMANN, M.: Jurisdiction in suits for cartel damages: the CJEU draws a new distinction. Case Comment. In: *European Competition Law Review*, 2022, roč. 43, č. 3, s. 150 a 151, na s. 151. Napriek tomu podotýkam, že generálny advokát Richard de la Tour v bodoch 98 až 110 svojich návrhov vo veci Volvo uvádza argumenty v prospech toho, aby sa pozornosť znovu venovala kritériu väzby, ktorým je sídlo poškodeného.

56. Ďalším príkladom, ktorý mi napadá, je situácia nepriamych odberateľov, ktorí tvrdia, že na nich bolo prenesené zvýšenie ceny vyplývajúce z kolúznej dohody. Ako sa už podotklo, Súdny dvor v rozsudku Tibor-Trans konštatoval, že takáto škoda sa na účely uplatňovania článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 považuje za priamu.³⁹ Vzhľadom na to nemožno vylúčiť, že príslušné kritérium väzby by za špecifických okolností zložitého dodávateľského reťazca mohlo ukazovať na územie mimo trhu dotknutého protisúťažným správaním, ktoré údajne spôsobilo škodu.⁴⁰

57. Táto otázka ako taká v každom prípade nie je predmetom konania na vnútroštátnom súde, čo Komisia uznáva. Hoci tento vývoj do istej miery vysvetľuje, prečo sa žalobkyňa v záujme založenia právomoci maďarských súdov odvoláva na svoje sídlo, žalobkyňa tak robí v kontexte, ktorý sa výrazne odlišuje od tých, o ktoré išlo v uvedených veciach. Žalobkyňa sa usiluje rozšíriť uplatňovanie daného kritéria väzby s cieľom založiť právomoc vo vzťahu k svojmu návrhu, v ktorom sa domáha náhrady škody utrpenej výlučne *inými* členmi jej hospodárskej jednotky.

58. Pripomením, že vzhľadom na to sa vnútroštátny súd svojou prvou otázkou v podstate pýta, či pojem „hospodárska jednotka“ možno uplatniť na iný účel než na účel *pripísania zodpovednosti* za porušenie práva hospodárskej súťaže danému žalovanému (čo je jeho zvyčajné uplatnenie, ako vysvetlím nižšie), konkrétne na účel *založenia právomoci* nezávisle od (právnickej) osoby, ktorá údajnú škodu pôvodne utrpela.

59. Touto otázkou sa budem zaoberať v ďalšej časti.

C. Škoda, ktorú utrpela dcérska spoločnosť: môže byť sídlo materskej spoločnosti „miest[om], kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá... nárok [z mimozmluvnej zodpovednosti]“?

60. S cieľom odpovedať na otázku vnútroštátneho súdu sa budem najprv zaoberať pojmom „hospodárska jednotka“ (časť 1), a potom vysvetlím, prečo sa má na prvú prejudiciálnu otázku odpovedať záporne (časť 2). Hoci v dôsledku tejto navrhovanej odpovede odpoveď na druhú prejudiciálnu otázku nie je potrebná, stručne sa ňou budem zaoberať v záujme úplnosti (časť 3).

1. Pojem „hospodárska jednotka“

61. Pojem „hospodárska jednotka“ (alebo „jedna hospodárska jednotka“) sa v judikatúre Súdneho dvora vytvoril v podstate s cieľom opísať pojem „podnik“, ktorý sa uvádza v článkoch 101 a 102 ZFEÚ. Tento pojem sa v oblasti práva hospodárskej súťaže považuje za „kľúčový“,⁴¹ pretože

³⁹ Rozsudok Tibor-Trans (body 30 a 31). Pozri bod 36 vyššie.

⁴⁰ Takýto dodávateľský reťazec by okrem „jednoduchého“ scenára („porušiteľ – sprostredkovateľ – nepriamy odberateľ“) mohol zahŕňať aj komplikovanejšie scenáre, ktorých súčasťou by boli ďalší nepriami odberatelia na dolných trhoch. Pozri príklad poľskej vnútroštátnej praxe uvedenej v Study to support the preparation of a report on the application of Regulation (EU) No 1215/2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Brussels Ia Regulation), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2023, s. 434.

⁴¹ WHISH, R., BAILEY, D.: *Competition Law*. 10. vydanie, Oxford: Oxford University Press, 2021, 1184 s., na s. 84; VAN BAEL & BELLIS: *Competition Law of the European Union*. 6. vydanie, Wolters Kluwer, 2021, lv – 1771, na s. 25; URRACA CAVIEDES, C.: Concept of Undertaking and Allocation of Liability for Antitrust Fines. In: DEKEYSER, K., GAUER, C., LAITENBERGER, J., WAHL, N., WILS, W., PRETE, L.: *Regulation 1/2003 and EU Antitrust Enforcement. A Systematic Guide*. Wolters Kluwer, 2023, lxiii – 1060, s. 539 – 546, na s. 540.

toto právo nereguluje právnické a fyzické osoby, ale „podniky“.⁴² Podnik môže v tomto kontexte v niektorých prípadoch zodpovedať fyzickej alebo právnickej osobe, ale v iných môže zahŕňať viaceré takéto osoby.⁴³

62. Na účely toho, čo je relevantné v prejednávanej veci, sa vo všeobecnosti konštatuje, že materská spoločnosť a jej dcérska spoločnosť tvoria hospodársku jednotku v podstate vtedy, keď je dcérska spoločnosť pod rozhodujúcim vplyvom materskej spoločnosti a nekoná samostatne.⁴⁴ V takejto situácii sa bude celá skupina považovať za „podnik“, ktorému sú adresované pravidlá práva hospodárskej súťaže, ktoré musí ako celok dodržiavať, pričom vzniká spoločná a nerozdielna zodpovednosť.⁴⁵

63. To má dôležité dôsledky z hľadiska uplatňovania niektorých hmotnoprávných pravidiel práva hospodárskej súťaže a dotýka sa to pripisovania zodpovednosti za porušenie práva hospodárskej súťaže.

64. Po prvé, pokiaľ ide o hmotnoprávny aspekt, ako príklad uvediem, že na dohody uzavreté medzi osobami, ktoré sú súčasťou hospodárskej jednotky, sa nevzťahuje článok 101 ZFEÚ⁴⁶ v podstate preto, že koordinácia v rámci skupiny nemôže mať vplyv na hospodársku súťaž, pretože v rámci tejto jednotky v prvom rade žiadna hospodárska súťaž neexistuje.

65. Po druhé, pokiaľ ide o presadzovanie, pojem „hospodárska jednotka“ má zásadný vplyv na logiku, ktorou sa riadi pripisovanie zodpovednosti za porušenie práva hospodárskej súťaže. Ešte dôležitejšie je, že Komisii (alebo vnútroštátnemu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže) v zásade umožňuje brať na zodpovednosť za takéto porušenie materskú spoločnosť, aj keď sa ho v skutočnosti dopustila jej dcérska spoločnosť.⁴⁷ Súdny dvor okrem toho objasnil, že ak materská spoločnosť a jej dcérska spoločnosť predstavujú hospodársku jednotku a ak sa v rozhodnutí Komisie uvádza a za protisúťažné praktiky je potrestaná iba materská spoločnosť, žalobu o náhradu škody možno za splnenia určitých podmienok podať proti ktorejkoľvek z nich.⁴⁸ Súdny dvor v podstate vysvetlil, že pojem „podnik“ v zmysle článku 101 ZFEÚ nemôže mať rôzny význam v závislosti od toho, či sa uplatňuje v kontexte verejného alebo súkromného presadzovania práva hospodárskej súťaže.⁴⁹

66. V tejto súvislosti žalobkyňa tvrdí, že vzhľadom na to, že porušenie práva hospodárskej súťaže zakladá spoločnú a nerozdielnu zodpovednosť celej hospodárskej jednotky, teda že jedného člena možno brať na zodpovednosť za konanie iného člena, v prípade uplatňovania nárokov vyplývajúcich z porušenia práva hospodárskej súťaže, ktoré sa dotýka člena hospodárskej jednotky, podľa môjho chápania jej argumentu, sa musí uplatňovať zrkadlový (alebo obrátený) obraz rovnakej zásady. Žalobkyňa uviedla (pričom sa zrejme inšpirovala konštatovaniami Súdneho dvora parafrázovanými v predchádzajúcom bode), že pojem „hospodárska jednotka“

⁴² Pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. septembra 2019, Európska únia/Guardian Europe a Guardian Europe/Európska únia (C-447/17 P a C-479/17 P, EU:C:2019:672, ďalej len „rozsudok Európska únia/Guardian Europe“, bod 102 a citovaná judikatúra).

⁴³ Pozri tiež rozsudok Sumal (bod 41 a citovaná judikatúra), alebo rozsudok zo 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions a i. (C-724/17, EU:C:2019:204, ďalej len „rozsudok Skanska“, bod 37).

⁴⁴ Súdny dvor túto situáciu opísal ako situáciu, keď „dcérska spoločnosť napriek tomu, že má vlastnú právnu subjektivitu, neurčuje svoje správanie na trhu nezávisle, ale v podstate vykonáva pokyny, ktoré jej dala materská spoločnosť, s prihliadnutím najmä na hospodárske, organizačné a právne väzby medzi týmito dvoma právnymi subjektmi“. Rozsudok z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia (C-516/15 P, EU:C:2017:314, ďalej len „rozsudok Akzo Nobel“, body 52 a 53 a citovaná judikatúra), a nedávny rozsudok Sumal (bod 43).

⁴⁵ Rozsudok Sumal (body 39 až 44 a citovaná judikatúra).

⁴⁶ Pozri napríklad rozsudok zo 17. mája 2018, Specializuotas transportas (C-531/16, EU:C:2018:324, bod 28 a citovaná judikatúra).

⁴⁷ Rozsudok Akzo Nobel (body 52 a 53).

⁴⁸ Rozsudok Sumal (body 48 a 51).

⁴⁹ Rozsudky Sumal (bod 38), a Skanska (bod 47).

nemôže mať rôzny význam v závislosti od toho, či daný podnik koná ako žalobca alebo žalovaný. V kontexte prejednávanej veci by toto tvrdenie znamenalo, že nárok prejednaný vo veci samej môže uplatňovať materská spoločnosť nezávisle od skutočnosti, že škodu utrpeli jej dcérske spoločnosti. Ako ďalej vyplýva z tvrdenia žalobkyne, sídlo materskej spoločnosti sa teda musí považovať za „miesto, kde vznikla škoda“, na účely uplatňovania článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012.

67. Zastávam názor, že Súdny dvor na všeobecnejšej úrovni (nesúvisiacej s otázkami právomoci) odmietol myšlienku „obráteneho uplatňovania“ pojmu hospodárska jednotka, keď konštatoval, že daný pojem sa neuplatňuje v (očividne odlišnom) kontexte žaloby o náhradu škody založenej na článku 340 druhom odseku ZFEÚ, ktorou sa žalobca dovoláva mimozmluvnej zodpovednosti Európskej únie. Na vysvetlenie uvediem, že Všeobecný súd v rozsudku *Guardian Europe/Európska únia* v podstate vylúčil tvrdenie materskej spoločnosti, podľa ktorého v dôsledku zaplatenia pokuty, ktorá bola uložená Komisiou, a následne čiastočne zrušená, utrpela ušlý zisk, pričom bremeno spojené s pokutou v skutočnosti niesli jej dcérske spoločnosti. Súdny dvor v odvolacom konaní podporil zamietnutie „obráteneho“ chápania pojmu „hospodárska jednotka“ zo strany Všeobecného súdu a vysvetlil, že žaloba, ktorou sa žalobca dovoláva mimozmluvnej zodpovednosti Európskej únie, je žalobou „upravenou všeobecnými procesnými pravidlami, ktoré... sú nezávislé od logiky zodpovednosti z hľadiska kartelového práva“⁵⁰.

68. Nezávisle od toho, či by sa v kontexte súkromnoprávnej žaloby o náhradu škody mohlo dospieť k inému riešeniu vo veci samej,⁵¹ podotýkam, že generálny advokát Szpunar nedávno podobný argument odmietol a presvedčivo vysvetlil, že pojem „hospodárska jednotka“ nemôže mať vplyv na výklad pravidiel upravujúcich doručovanie právnych písomností v rámci Únie⁵² a že neumožňuje, aby bola žaloba o náhradu škody adresovaná materskej spoločnosti právoplatne doručená dcérskej spoločnosti tejto spoločnosti.⁵³

69. V kontexte tohto všeobecnejšieho vývoja je však ešte potrebné preskúmať, či pojem „hospodárska jednotka“ možno použiť pri uplatňovaní článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 v podstate na to, aby sa údajnému nepriamemu poškodenému správaním porušujúcim článok 101 ZFEÚ priznalo *forum actoris*.

2. Môže mať pojem „hospodárska jednotka“ vplyv na rozsah miesta, kde vznikla škoda?

70. V súlade so stanoviskami, ktoré vyjadrili žalovaná, česká vláda aj Komisia, zastávam názor, že na túto otázku by sa malo odpovedať záporne.

⁵⁰ Rozsudok Európska únia/*Guardian Europe* (bod 106), a rozsudok zo 7. júna 2017, *Guardian Europe/Európska únia* (T-673/15, EU:T:2017:377, body 99 až 103 a 153).

⁵¹ Pripomínam, že pokiaľ ide osobitne o ustanovenie, ktoré predchádzalo článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, Súdny dvor konštatoval, že „v štádiu skúmania medzinárodnej právomoci, súd, na ktorý bola podaná žaloba, neskúma podľa pravidiel vnútroštátneho práva ani prípustnosť, ani dôvodnosť žaloby, ale identifikuje výlučne väzby so štátom sídla súdu, ktoré odôvodňujú jeho právomoc podľa tohto ustanovenia“. Rozsudok zo 16. júna 2016, *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, bod 44 a citovaná judikatúra). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci AB a AB-CD (Vlastnícke právo k umeleckým dielam) (C-265/21, EU:C:2022:476, body 78 a 80).

⁵² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch („doručovanie písomností“) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 (Ú. v. EÚ L 324, 2007, s. 79).

⁵³ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Volvo (Doručenie predvolania do sídla dcérskej spoločnosti žalovanej) (C-632/22, EU:C:2024:31, najmä body 50 až 51 a 60). Uvedená vec, ktorá sa stále prejednáva na Súdnom dvore, sa týka žaloby o náhradu škody podanej v kontexte rovnakého kartelu týkajúceho sa nákladných vozidiel, ako je ten, o ktorý ide v prejednávanej veci.

71. Po prvé z predchádzajúcich častí týchto návrhov vyplýva, že opačný postoj žalobkyne skrátka nemá nijakú oporu v judikatúre Súdneho dvora.

72. Po druhé, ak by sa tento postoj prijal, bolo by to v rozpore so zásadami, na ktorých je založená predmetná norma právomoci. Potláčalo by to jej logický základ, ktorým je blízkosť, ako aj súvisiacu požiadavku individuálneho posudzovania kritérií väzby (časť a). Za okolností prejednávanej veci by takisto nebola splnená požiadavka predvídateľnosti súdu a cieľ súladu medzi súdom a rozhodným právom (časť b).

73. Napokon s cieľom reagovať na obavy žalobkyne vysvetlím, že daný záver nijako neobmedzuje efektívnosť presadzovania práv vyplývajúcich z porušenia práva hospodárskej súťaže (časť c).

a) Požiadavka blízkosti a individuálne posudzovanie

74. Ako som vysvetlil vyššie, súdy, ktorých právomoc možno založiť podľa článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, sa považujú za súdy s najlepšou pozíciou, a to „najmä z dôvodov blízkosti sporu a jednoduchšieho vykonávania dôkazov“⁵⁴.

75. Z tohto hľadiska rozhodne uznávam zložitost' zhromažďovania dôkazov v prípade cezhraničných žalôb o náhradu škody⁵⁵ vrátane kontextu návrhov (alebo vyjadrení žalovaných), v ktorých sa tvrdí, že zvýšenie ceny vyplývajúce z kolúznej dohody bolo prenesené.⁵⁶

76. Miesto sídla materskej spoločnosti však bezprostredne nezabezpečuje žiadnu zmysluplnú väzbu, z ktorej by vyplývalo, prečo by bolo na tento účel vhodnejšie než (predovšetkým) miesto nadobudnutia.⁵⁷

77. V tejto súvislosti by bolo riešenie podporované žalobkyňou nezlučiteľné s požiadavkou, podľa ktorej sa musia kritériá väzby v prípade každého poškodeného *posudzovať individuálne*. Bolo to jasne uvedené v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide, v ktorom išlo o žalobu týkajúcu sa viacerých nárokov, ktoré boli postúpené jedinej spoločnosti.⁵⁸

78. Je pravda, ako podotýka žalobkyňa, že Súdny dvor v rozsudku Volvo používa pojem „podnik“ na opísanie žalobkyne v danej veci, ktorá bola údajnou poškodenou v dôsledku predmetných protisúťažných praktík. Nemyslím si však, že tento pojem sa použil s cieľom doplniť vývoj, ktorým som sa zaoberal vyššie a v rámci ktorého Súdny dvor nuansoval vymedzenie pojmu „miesto, kde vznikla škoda“, aby zohľadnil špecifickú povahu sporu v oblasti práva hospodárskej súťaže (doplnením vymedzenia pojmu „žalobca“ v danom kontexte).

⁵⁴ Pozri bod 29 vyššie.

⁵⁵ Pokiaľ ide o zložitost' a obmedzenia posúdenia, pozri oznámenie Komisie o vyčíslení škody pri žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia článku 101 alebo 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ C 167, 2013, s. 19), bod 9; Komisia: Staff Working Document – Practical Guide on Quantifying Harm in Actions for damages based on breaches of Article 101 or 102 of the Treaty on the Functioning of the European Union [SWD(2013) 205], z 11. 6. 2013, body 16 – 20.

⁵⁶ Čoho dôkazom sú usmernenia obsahujúce 193 bodov, ktoré sú na tento účel adresované vnútroštátnym súdom. Oznámenie Komisie – Usmernenia pre vnútroštátne súdy, ako odhadom stanoviť, aká časť zvýšenia ceny bola prenesená na nepriameho odberateľa (Ú. v. EÚ C 267, 2019, s. 4). Tento aspekt možno totiž použiť ako „meč“ aj ako „štit“ (tamže, bod 4 a body 17 až 19). To na jednej strane znamená, že žalobca musí byť schopný preukázať škodu, pričom preukáže, že hoci nekonal ako priamy odberateľ, výsledné zvýšenie ceny naňho bolo prenesené. Žalovaný na druhej strane môže proti tomuto tvrdeniu bojovať preukázaním, že žalobca dané zvýšenie ceny preniesol na tretiu stranu. Pozri kapitolu IV smernice 2014/104 zameranú na „prenesenie zvýšenia ceny“.

⁵⁷ Tým samozrejme nie je dotknutá úloha bydliska žalovaného, čo však nie je scenár, ktorým by sa tieto návrhy zaoberali. Pozri ustanovenia upravujúce prístupovanie dôkazov, ktoré sa stanovujú v kapitole II smernice 2014/104. Pozri tiež jej odôvodnenia 15 a 16.

⁵⁸ Rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (body 52 a 55).

79. Po prvé spôsob, akým Súdny dvor používa pojem „podnik“, ako sa opisuje vyššie, sa objavuje už v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide, ktorý *predchádzal* tomuto vývoju. Ešte dôležitejšie je, ako podotýkajú Komisia aj Česká republika, že z pozornejšieho čítania rozsudkov CDC Hydrogen Peroxide aj Volvo jasne vyplýva, že pojem „podnik“ sa nepoužíva vo význame špecifickom pre právo hospodárskej súťaže, ale v bežnom význame ako synonymum výrazu „spoločnosť“ alebo „právnická osoba“.⁵⁹ Vyvodenie odlišného záveru by bolo navyše v priamom rozpore s potrebou individuálneho posúdenia, ktorá predstavovala jedno z hlavných konštatovaní v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide a ktorá sa neskôr pripomenula v rozsudku Volvo.⁶⁰

80. Ako navyše podotýkajú žalovaná, česká vláda a Komisia, rovnaký „individuálny prístup“ k vymedzeniu údajného poškodeného protisúťažným správaním prijal normotvorca Únie v smernici 2014/104.⁶¹ Prijatie tohto nástroja sa v podstate vnímalo ako dôležitý míľnik z hľadiska prispievania k efektívnosti súkromného presadzovania práv vyplývajúcich z porušenia práva hospodárskej súťaže.⁶² V tomto zmysle sa touto smernicou stanovujú pravidlá okrem iného na účely koordinácie presadzovania pravidiel hospodárskej súťaže v rámci konaní o žalobách o náhradu škody na zabezpečenie toho, aby každá osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže, mohla účinne vykonávať svoje právo uplatniť si nárok na úplnú náhradu tejto škody od zodpovedného podniku.⁶³

81. V tejto súvislosti je významné, že normotvorca Únie nepovažoval za vhodné vymedziť pojem „poškodená osoba“⁶⁴ širšie, a to tak, aby nezahrňal len priamych, ale aj nepriamych poškodených.⁶⁵ Ak sa to nepovažovalo za potrebné v kontexte nástroja špecificky vytvoreného na posilnenie súkromného presadzovania práva hospodárskej súťaže, nevidím dôvod, prečo by sa mal takýto prístup prijať v kontexte nariadenia č. 1215/2012, ktoré, ako v podstate podotýka samotná žalobkyňa, je všeobecne uplatniteľným aktom, ktorým sa upravuje akýkoľvek spor patriaci do jeho pôsobnosti (najmä keby takýto prístup narúšal aspekty uplatňovania predmetnej normy právomoci, ktoré som práve uviedol, ako aj tie, ktorými sa budem zaoberať nižšie).

b) Cieľ súladu medzi súdom a rozhodným právom a požiadavka vysokej predvídateľnosti súdu

82. V judikatúre uvedenej vyššie Súdny dvor zdôraznil význam súladu medzi príslušným súdom a rozhodným právom na jednej strane a požiadavku predvídateľnosti súdu na druhej strane.

⁵⁹ Pozri rozsudok CDC Hydrogen Peroxide, napríklad bod 35 alebo body 53 až 55 (alebo body 9 a 10, pokiaľ ide o označenie spoločnosti CDC vystupujúcej ako žalobkyňa, v súvislosti s ktorou sa pojmy „spoločnosť“ a „podnik“ používajú zameniteľne). Poznámam, že francúzska verzia tohto rozsudku používa ekvivalent pojmu „company“ („société“) v bodoch 9 a 10. Pozri tiež rozsudok Volvo (bod 42).

⁶⁰ Rozsudky CDC Hydrogen Peroxide (bod 52), a Volvo (bod 41).

⁶¹ Pozri poznámku pod čiarou 22 vyššie.

⁶² Pozri napríklad BIONDI, A., MUSCOLO, G., NAZZINI, R.: *After the Damages Directive: Policy and Practice in the EU Member States and the United Kingdom*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer Law International, 2022, s. xl – 626, na s. 6; KIRST, P.: *The impact of the damages directive on the enforcement of EU competition law: a law and economics analysis*. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing, 2021, 416 s, na s. 31; RODGER, B., SOUSA FERRO, M., MARCOS, F.: *The EU Antitrust Damages Directive: Transposition in the Member States*. Oxford: Oxford University Press, 2018, 560 s, na s. 55.

⁶³ Pozri článok 1 ods. 1 a 2 smernice 2014/104.

⁶⁴ V článku 2 bode 6 smernice 2014/104 sa vymedzuje ako „osoba, ktorá utrpela škodu v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže“. Jej článok 2 bod 2 naopak vymedzuje pojem „porušiteľ“ ako „podnik alebo združenie podnikov, ktoré sa dopustili porušenia práva hospodárskej súťaže“. Článok 3 ods. 1 navyše stanovuje, že „členské štáty zabezpečia, aby každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže, mala možnosť domáhať sa úplnej náhrady tejto škody a získať ju“. Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Odôvodnenie 13 v rovnakom duchu uvádza, že „právo na náhradu škody sa priznáva všetkým fyzickým aj právnickým osobám – spotrebiteľom, podnikom a orgánom verejnej moci...“. Pojem „podniky“ znovu opisuje právnické osoby ako odlišné od orgánov verejnej moci.

⁶⁵ Bez toho, aby bola dotknutá situácia nepriamych odberateľov, na ktorých sa prenieslo zvýšenie ceny. Pozri kapitolu IV smernice 2014/104 a body 36 a 37 vyššie.

83. Pokiaľ ide o prvý bod, Súdny dvor podotkol, že určenie miesta, kde vznikla škoda, ako miesta nachádzajúceho sa na dotknutom trhu, spĺňa cieľ súladu medzi rozhodným právom a príslušným súdom, ako sa uvádza v odôvodnení 7 nariadenia Rím II, pretože podľa tohto nariadenia sa v prípade žalôb o náhradu škody vyplývajúcej z porušenia práva hospodárskej súťaže uplatní právny poriadok krajiny, na ktorej trhu má porušenie účinok alebo by mohlo mať účinok.⁶⁶

84. Pokiaľ ide o druhý bod, Súdny dvor v rozsudku Volvo odôvodnil (subsidiárne) kritérium väzby, ktorým je sídlo poškodeného, odkazom na skutočnosť, že „žalované, členovia kartelu, nemôžu nevedieť o tom, že kupujúci predmetných tovarov sa nachádzajú na trhu dotknutom tajnými postupmi“⁶⁷.

85. Okrem problémov nastolených v predchádzajúcej časti v súvislosti s blízkosťou a individuálnym posúdením je uplatnenie sídla materskej spoločnosti za okolností prejednávanej veci zrejme v oboch smeroch nedostatočné.

86. Je pravda, že sídlo žalobkyne sa nachádza na dotknutom trhu, ako sa vymedzuje v rozhodnutí Komisie (čo je prirodzeným dôsledkom celoeurópskeho rozsahu predmetného kartelu). Už som však vysvetlil, že v súlade s rozsudkom Volvo sa musí uplatniť konkrétnejšie kritérium, napríklad miesto nadobudnutia alebo sídlo priameho poškodeného.

87. Zo spisu vyplýva, že príslušné nadobudnutia zo strany jednotlivých dcérskych spoločností sa uskutočnili vo viacerých členských štátoch (ku ktorým okrem iného patrilo aj Maďarsko),⁶⁸ ktorých právo sa tak stáva rozhodným na základe článku 6 ods. 3 písm. a) nariadenia Rím II. Za týchto okolností cieľ zabezpečenia súladu s rozhodným právom nemožno dosiahnuť (ak majú o nárokoch týkajúcich sa škody, ku ktorej došlo mimo Maďarska, rozhodovať maďarské súdy).

88. Pokiaľ ide o predvídateľnosť súdu, ak by sa právomoc určovala na základe miesta sídla materskej spoločnosti, spájalo by sa s tým riziko, že výsledný súd sa stane pohyblivým cieľom. Vždy, keď by sa totiž uskutočnila transakcia, ktorou by sa menila osoba kontrolujúca danú dcérsku spoločnosť, v kontexte prejednávanej veci by sa zmenil súd s právomocou v závislosti od sídla novej materskej spoločnosti.⁶⁹ Toto riziko pomerne dobre ilustruje druhá prejudiciálna otázka, keďže z nej vyplýva, že niektoré z dotknutých dcérskych spoločností v čase nadobudnutí nepatrili do skupiny žalobkyne. V tejto súvislosti, hoci je možné navrhnúť, že pokiaľ ide o určovanie konkrétneho miesta, „kde vznikla škoda“, snaha o predvídateľnosť súdu sa (v kontexte celoeurópskeho kartelu) stáva do istej miery iluzórnou, nie je to dôvod, aby sa od tejto snahy úplne upustilo ani aby sa k nej pridala ďalšia vrstva neistoty.

89. Po tomto objasnení by som sa mal ešte zaoberať tvrdením žalobkyne, že vylúčenie uplatnenia pojmu „hospodárska jednotka“ za okolností prejednávanej veci vážne narúša možnosť poškodených protisúťažným správaním presadzovať svoje práva.

⁶⁶ Článok 6 ods. 3 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II) (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40) (ďalej len „nariadenie Rím II“). Jeho odôvodnenie 7 uvádza, že „vecná pôsobnosť a ustanovenia tohto nariadenia by mali byť zlučiteľné s [nariadením č. 1215/2012]...“. Pozri rozsudky flyLAL (bod 41); Tibor-Trans (bod 35), a Volvo (bod 32).

⁶⁷ Rozsudok Volvo (bod 42). Pozri tiež rozsudky FlyLAL (bod 40), a Tibor-Trans (bod 34).

⁶⁸ Žalobkyňa dodáva, že tieto nadobudnutia sa uskutočnili v Maďarsku, Chorvátsku, Taliansku, Rakúsku a na Slovensku.

⁶⁹ Ako navyše tvrdí žalovaná, nemožno vylúčiť, že budúci žalobca by v očakávaní budúceho sporu mohol vytvoriť novú holdingovú spoločnosť v inom členskom štáte, čím by si prakticky zvolil súd pre svoj nárok.

c) *Efektívnosť presadzovania práv*

90. Žalobkyňa obsírne vysvetľuje problémy, ktoré podľa jej názoru vznikajú poškodenému protisúťažným správaním v súvislosti s cezhraničným presadzovaním súvisiacich práv. Podotýka okrem iného to, že porušitelia tomuto presadzovaniu systematicky bránia, najmä tým, že namietajú proti medzinárodnej právomoci súdov, na ktoré bola podaná žaloba. V podstate zastáva názor, že týmto problémom možno predísť (v špecifickom prípade predmetného kartelu týkajúceho sa nákladných vozidiel), ak sa právomoc centralizuje vo vzťahu ku všetkej škode utrpenej na rôznych miestach rôznymi členmi hospodárskej jednotky a ak sa táto centralizovaná právomoc založí na sídle materskej spoločnosti. Aktuálna situácia podľa jej názoru ovplyvňuje efektívnosť presadzovania súvisiacich práv, pretože poškodený podnikajúci v rôznych členských štátoch (ako napríklad ona, ak jej argument chápem správne) musí podať žalobu v piatich rôznych členských štátoch len preto, že nákladné vozidlá nadobudli jeho dcérske spoločnosti. Okrem toho uvádza zvýšené náklady, ktoré sa s takýmto rozdrobeným sporom spájajú, a podotýka, že vzhľadom na to, že väčšina porušiteľov má sídlo v zakladajúcich členských štátoch (alebo v tých, ktoré pristúpili ako „prvé“), podľa súčasných pravidiel musia poškodení podať žalobu v týchto štátoch, hoci oni sami majú možno sídlo v iných členských štátoch.

91. Najprv zareagujem na poslednú pripomienku, v prípade ktorej sa mi zdá, že žalobkyňa v podstate kritizuje, ak jej argument chápem správne, hlavnú normu bydliska žalovaného, ktorou sa riadi nariadenie č. 1215/2012. Táto norma je totiž nepraktická pre žalobcov (vlastne pre akéhokoľvek žalobcu), pretože práve žalobca musí „cestovať“ do bydliska žalovaného a dodržať uplatniteľné procesné pravidlá (a nie naopak). To je však spôsob, akým bolo nariadenie č. 1215/2012 vytvorené (v súlade s dlhodobým zavedeným pravidlom existujúcim vo vnútroštátnych právnych poriadkoch).⁷⁰

92. Po druhé je potrebné podotknúť, že v uvedenom nariadení sa daná všeobecná norma obracia v prípade určitých kategórií žalobcov, ktorí sa považujú za slabšie strany, keďže sa im poskytuje silnejšia ochrana vo forme možnosti podať žalobu v mieste svojho bydliska (alebo výkonu práce).⁷¹ Údajní poškodení protisúťažným správaním ako takí medzi tieto kategórie zahrnutí nie sú (okrem prípadu, keď v danej veci vystupujú ako spotrebiteľia). Uvedený súčasný stav je nezávislý od skutočnosti, že existuje verejný záujem na zabezpečení dodržiavania práva hospodárskej súťaže a že normotvorca Únie sa na podporu tohto záujmu rozhodol prijať určité spoločné pravidlá v oblasti súkromného presadzovania tohto práva.⁷² V prejednávanej veci je relevantné, že toto rozhodnutie v „ochranných“ normách právomoci, ako sa v súčasnosti stanovujú v nariadení č. 1215/2012, nemá ekvivalent.

93. Po tretie, ako už bolo vysvetlené vyššie, predmetná norma právomoci má v porovnaní s týmito ochrannými normami zásadne odlišný logický základ. Z toho vyplýva, že príslušné záujmy žalobcov a žalovaných sa musia považovať za rovnocenné. Keďže navyše ide o výnimku zo všeobecnej normy, daná norma právomoci sa musí vykladať reštriktívne.

⁷⁰ Napríklad LAZIĆ, V., MANKOWSKI, P.: *The Brussels I-bis regulation: a handbook and practical guide*. Northampton: Edward Elgar Publishing, 2023, 602 s, pozri bod 1.187, kde sa uvádzajú ďalšie odkazy.

⁷¹ Ide o normy právomoci stanovené v kapitole II oddieloch 3 až 5 nariadenia č. 1215/2012, ktoré sa týkajú poistených, spotrebiteľov a zamestnancov a ktoré týmto osobám ponúkajú možnosť podať žalobu v mieste svojho bydliska alebo v mieste, kde v podstate vykonávajú prácu. Rozsudky z 25. októbra 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, bod 46 a citovaná judikatúra), a zo 17. októbra 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 39).

⁷² Pripomínam, že daný režim sa neuplatňuje len na naväzujúce žaloby, ako je tá, ktorá je predmetom prejednávanej veci (ktoré vychádzajú z predchádzajúceho správneho rozhodnutia, ktorým sa konštatuje porušenie), ale aj na samostatné žaloby, v prípade ktorých sa takéto porušenie musí konštatovať.

94. Po štvrté však Súdny dvor v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide zašiel tak ďaleko, že vytvoril *forum actoris* pre (priameho) poškodeného cenovým kartelom, pričom toto *forum actoris* sa subsidiárne potvrdilo v rozsudku Volvo. Ako podotýka Komisia, Súdny dvor takisto v rozsudku CDC Hydrogen Peroxide konštatoval, že súd podľa sídla poškodeného má právomoc rozhodnúť o celej škode, ktorej náhrady sa žalobca domáha⁷³ (čo je zrejme logickým dôsledkom voľby sídla poškodeného ako kritéria väzby).

95. Po piate, ako som už vysvetlil a ako podotýka Komisia, poškodený môže podať žalobu nielen proti materskej spoločnosti, ktorá je adresátom príslušného rozhodnutia Komisie, ktorým sa konštatuje porušenie, ale za splnenia určitých podmienok aj proti dcérskej spoločnosti v rámci hospodárskej jednotky danej materskej spoločnosti.⁷⁴ Vzniká tak možnosť podať žalobu na ďalší súd (v závislosti od polohy dcérskej spoločnosti), čo teda môže ďalej uľahčiť presadzovanie.

96. Napokon platí, že ak daný žalobca považuje za svoju hlavnú prioritu centralizáciu právomoci, univerzálne riešenie sa vždy ponúka na súdoch podľa sídla žalovaného. Táto možnosť samozrejme zahŕňa nepraktický aspekt „cestovania“, no nemožno jej vytýkať, že by viedla k rozdrobenému sporu.

97. Za týchto okolností mi nie je jasné, akým spôsobom súčasné normy právomoci zásadne bránia údajným poškodeným protisúťažným správaním v presadzovaní ich práv, ani v čom spočíva nedostatok súčasného režimu nariadenia č. 1215/2012, v dôsledku ktorého je nevyhnutné uplatňovať „obrátenej“ pojem „hospodárska jednotka“ s cieľom rozšíriť rozsah pojmu „miest[o], kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá... nárok [z mimozmluvnej zodpovednosti]“ v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012 (a konkrétnejšie pojmu „miesto, kde vznikla škoda“ v zmysle judikatúry Súdneho dvora, ako sa vysvetľuje vyššie).

98. Vzhľadom na uvedené úvahy som dospel k záveru, že sídlo materskej spoločnosti, ktorá podáva žalobu o náhradu škody spôsobenej výlučne jej dcérskymi spoločnosťami protisúťažným správaním tretej strany, v prípade, že sa tvrdí, že daná materská spoločnosť a tieto dcérske spoločnosti sú súčasťou rovnakej hospodárskej jednotky, pod pojem „miest[o], kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá... nárok [z mimozmluvnej zodpovednosti]“ v zmysle článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, zahrnuté nie je.

3. Druhá prejudiciálna otázka: význam času nadobudnutia (a času nadobudnutia dcérskych spoločností)

99. Vzhľadom na môj záver uvedený vyššie nie je potrebné zaoberať sa druhou prejudiciálnou otázkou, v ktorej sa vnútroštátny súd pýta, či je možnosť materskej spoločnosti oprieť sa pri zakladaní právomoci o svoje sídlo – a o pojem „hospodárska jednotka“ – dotknutá skutočnosťou, že žalobkyňa niektoré dotknuté dcérske spoločnosti nadobudla až po tom, ako zaplatili umelo zvýšené ceny a utrpeli zodpovedajúcu stratu.

100. Podstatu tejto otázky však podľa môjho názoru možno vyriešiť pomerne rýchlo. V tejto súvislosti súhlasím so žalobkyňou, že daná otázka sa týka podstaty nároku, a preto vo fáze určovania právomoci nie je relevantná.⁷⁵

⁷³ Rozsudok CDC Hydrogen Peroxide (bod 54). Pozri v tejto súvislosti HARTLEY, T. C.: c. d., citovaný v poznámke pod čiarou 26 vyššie, s. 997, a WURMNEST, W.: c. d., citovaný v poznámke pod čiarou 26 vyššie, s. 242. Pozri tiež návrhy vo veci Volvo (bod 101 a poznámka pod čiarou 118).

⁷⁴ Pozri bod 65 vyššie.

⁷⁵ Pozri odkazy v poznámke pod čiarou 51 vyššie.

101. Ak by sa totiž pripustilo, že na základe pojmu „hospodárska jednotka“ sa sídlo žalobkyne mení na uplatniteľné kritérium väzby na účely článku 7 bodu 2 nariadenia č. 1215/2012, bolo by potrebné konštatovať, že záležitosť nastolená v druhej otázke sa týka rozsahu náhrady škody, ktorej sa žalobkyňa môže domáhať (konkrétne toho, či sa môže úspešne domáhať náhrady aj v súvislosti so stratou, ktorú utrpeli dcérske spoločnosti predtým, ako ich nadobudla žalobkyňa). Tento aspekt sa týka merita veci a nie určovania právomoci súdu.

V. Návrh

102. Vzhľadom na všetko vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko), takto:

Článok 7 bod 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

sa má vykladať v tom zmysle, že:

sídlo materskej spoločnosti, ktorá podáva žalobu o náhradu škody spôsobenej výlučne jej dcérskym spoločnostiam protisúťažným správaním tretej strany, v prípade, že sa tvrdí, že daná materská spoločnosť a tieto dcérske spoločnosti sú súčasťou rovnakej hospodárskej jednotky, pod pojem „miest[o], kde došlo... ku skutočnosti, ktorá zakladá... nárok [z mimozmluvnej zodpovednosti]“, zahrnuté nie je.